

Силабус навчальної дисципліни «Тенденції розвитку фразеологічної системи в германських мовах»																								
Напрямок підготовки	Доктор філософії																							
Галузь знань	03 Гуманітарні науки																							
Спеціальність	035 Філологія																							
Освітньо-наукова програма	Філологія у вимірах сьогодення: мовознавство, літературознавство, перекладознавство																							
Статус дисципліни	Дисципліна вільного вибору аспіранта																							
Мова навчання	Українська																							
Семестр	II																							
Кількість кредитів ЄКТС	3																							
Форма підсумкового контролю	Залік																							
Викладач	Гамзюк Микола Васильович, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри німецької філології КНЛУ																							
Анотація навчальної дисципліни	Навчальна дисципліна «Тенденції розвитку фразеологічної системи в германських мовах» забезпечує наукове розуміння процесів становлення і розвитку фразеологічної системи германських мов. Матеріал робочої навчальної програми з навчальної дисципліни погруповано за одним змістовим модулем з метою раціонального й ефективного засвоєння визначеного матеріалу, стимулювання аспірантів до систематичної навчальної праці, посилення мотиваційного компоненту. Змістовий модуль передбачає поглибити знання про будову фразеологічної системи германських мов на тлі німецької мови, розширити уявлення про системність мови загалом																							
Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану)	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td colspan="3">3 кредити ЄКТС; 90 год., у тому числі:</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">Денна/вечірня форма навчання</td> <td style="text-align: center;">Заочна форма навчання</td> </tr> <tr> <td>лекції</td> <td style="text-align: center;">20 год.</td> <td style="text-align: center;">2 год.</td> </tr> <tr> <td>семінарські заняття</td> <td style="text-align: center;">10 год.</td> <td style="text-align: center;">4 год.</td> </tr> <tr> <td>практичні заняття</td> <td style="text-align: center;">–</td> <td style="text-align: center;">–</td> </tr> <tr> <td>консультації</td> <td style="text-align: center;">–</td> <td style="text-align: center;">–</td> </tr> <tr> <td>самостійна робота</td> <td style="text-align: center;">60 год.</td> <td style="text-align: center;">84 год.</td> </tr> </table>			3 кредити ЄКТС; 90 год., у тому числі:				Денна/вечірня форма навчання	Заочна форма навчання	лекції	20 год.	2 год.	семінарські заняття	10 год.	4 год.	практичні заняття	–	–	консультації	–	–	самостійна робота	60 год.	84 год.
3 кредити ЄКТС; 90 год., у тому числі:																								
	Денна/вечірня форма навчання	Заочна форма навчання																						
лекції	20 год.	2 год.																						
семінарські заняття	10 год.	4 год.																						
практичні заняття	–	–																						
консультації	–	–																						
самостійна робота	60 год.	84 год.																						
Передумови до вивчення або вибору навчальної дисципліни	Для успішного освоєння дисципліни аспіранти повинні володіти знаннями в області лінгвістики, літературознавства, історії, психології, культурології. Знання та навички, отримані в результаті вивчення даних курсів, створюють необхідну базу для вивчення курсу. Аспіранти повинні знати іноземну мову на рівні не нижче С2; основні прийоми пошуку та аналізу наукової інформації; основи теорії дискурсу та тексту; структурно-композиційні, мовні, комунікативні та риторичні особливості різножанрових текстів наукового дискурсу. Вміти писати іноземною мовою резюме/CV і супровідний лист, писати іноземною мовою анотації і резюме, адекватно структурувати писемний текст (параграфи, заголовки, засоби зв'язку (логічні сполучники тощо), писати тези конференцій, створювати стендові доповіді.																							
Мета вивчення дисципліни	Сприяти формуванню у аспірантів системи науково-лінгвістичного мислення, чіткого уявлення про фразеологію як мовознавчу дисципліну та її тісні зв'язки з іншими науками: лексикологією, граматику, фонетикою; історію, соціологією, культурологією тощо.																							

Специфіка цього курсу полягає в тому, що він формується на базі традиційних загальнолінгвістичних понять: мова, мовлення, мовленнєва діяльність, парадигматика, синтагматика, варіант, інваріант, семантичні відношення, стилістичні синоніми тощо, а також тексту, текстових категорій, інтерпретації тексту (змісту та форми).

Фразеологія як наукова дисципліна передбачає наукове осмислення мовних явищ, що вивчаються, вона також висвітлює наукові досягнення у галузі лінгвістики тексту. За основу опису фразеологічних ресурсів мови як системи взято рівневий принцип: від опису одиниць і відношень між ними у межах фонетичного, граматичного, лексичного рівнів до аналізу мовних одиниць у межах тексту..

Компетентності, які аспірант набуде в результаті навчання

ІК. Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань із загальнофілологічних дисциплін (мовознавства, теорії літератури, перекладознавства), історії їх становлення і розвитку, сучасного стану й актуальних проблем, новітніх наукових парадигм і методології філологічних досліджень (мовознавчих, літературознавчих, перекладознавчих).

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Здатність до оволодіння загальнонауковим (філософським) системним світоглядом, аналізу, синтезу і генерування нових ідей.

ЗК 2. Здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження на основі набуття універсальних навичок дослідника.

ЗК 3. Здатність до осмислення філософсько-світоглядних засад, сучасних тенденцій, напрямів і закономірностей розвитку вітчизняної і світової науки в умовах глобалізації й інтернаціоналізації.

ЗК 4. Здатність до наукового пізнання, застосування здобутих знань у практичній діяльності на засадах загальної та спеціальної методології.

Фахові компетентності (ФК)

ФК 1. Здобуття концептуальних і методологічних знань у галузі філології, зокрема розуміння сучасних тенденцій поєднання різних парадигм, методів і принципів лінгвістичних досліджень фразеології.

ФК 2. Здатність збирати дані для лінгвістичного дослідження, систематизувати та інтерпретувати їх; започатковувати, планувати, реалізовувати та коригувати послідовний процес ґрунтовного наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності.

ФК 3. Здатність аналізувати фразеологічну систему германських мов.

ФК 4. Здатність виявляти та аналізувати ціннісні орієнтації етнічної спільноти, зафіксовані у фразеологічних найменуваннях.

ФК 5. Здатність виявляти зв'язок мовної парадоксальності, представлені у фразеологізмах, з операціями й особливостями етнічної свідомості, семіотичними закономірностями мови.

ФК 6. Здатність виявляти тенденції розвитку фразеологічної системи в германських мовах.

ФК 7. Здатність використовувати системні знання мови в стилістичному, соціокультурному, семіотичному аспектах для аналізу та синтезу ідей, задіювати системні знання сучасних мовознавчих, літературознавчих і перекладознавчих студій у власній дослідницько-інноваційній діяльності.

Результати навчання з дисципліни

ПРН 1. Аналізувати зв'язок мовної парадоксальності, представлені у фразеологізмах, з операціями й особливостями етнічної свідомості, семіотичними закономірностями мови.

ПРН 2. Виявляти ціннісні орієнтації етнічної спільноти, зафіксовані у фразеологічних найменуваннях і їхній знаковій динаміці.

ПРН 3. Встановлювати механізми збереження і трансляції знань фразеосистемою певної мови.

ПРН 4. Надавати загальні уявлення про характеристики постійно відтворюваних зв'язків фразеологічних одиниць із структурою етносвідомості, механізмами породження значення фразеологізмів: мисленням, відчуттями, емоціями, образами, інтуїцією.

ПРН 5. Самостійно збирати та критично опрацьовувати наукові джерела, проводити їх зовнішню та внутрішню

критику, текстологічне вивчення; визначати автентичність тощо.

ПРН 6. Визначати мету власного наукового дослідження, генерувати нові ідеї, мислити абстрактно, адаптуватися до нових умов і ситуацій.

ПРН 7. Застосовувати набуті знання у практичній діяльності на засадах загальної та спеціальної методології.

Тематичний план занять

1. Атрибути нової лінгвістичної парадигми: теoантропокoсмічна, прагматична, експеріeнталістська, синергетична, когнітивно-дискурсивна
2. Зв'язок мовної парадоксальності, представленої у фразеологізмах, з операціями й особливостями етнічної свідомості, семіотичними закономірностями мови
3. Ціннісні орієнтації етнічної спільноти, зафіксовані у фразеологічних найменуваннях
4. Відображення культури народу в його фразеології
5. Сучасні тенденції поєднання різних парадигм, методів і принципів лінгвістичних досліджень фразеології

Система оцінювання результатів навчання

Поточний контроль успішності аспірантів здійснюється протягом семестру. Під час опанування навчальним матеріалом оцінюється аудиторна, самостійна робота та інші види навчальної діяльності аспіранта. **Поточний контроль** проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки і практичних навичок аспірантів із зазначеної теми (у тому числі самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях.

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності аспірантів здійснюється за *накопичувальною системою*.

Система оцінювання результатів навчання аспірантів з дисципліни «Тенденції розвитку фразеологічної системи в германських мовах»

Види навчальної діяльності аспіранта	Аудиторна навчальна робота аспіранта					Самостійна навчальна робота аспіранта		Модульна контрольна робота
	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Творче есе	Ситуаційний аналіз (кейс-метод)	
Максимальна кількість балів	5	5	5	5	5	15	10	50

Модульний контроль. Семестровому контролю з навчальної дисципліни «Тенденції розвитку фразеологічної системи в германських мовах» передують написання аспірантами модульної контрольної роботи.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи з дисципліни «Тенденції розвитку фразеологічної системи в германських мовах»

Модульна контрольна робота включає 2 завдання, з яких кожне оцінюється за наступними *критеріями*. Відповідь на кожне завдання модульної контрольної роботи оцінюється за 25-бальною шкалою.

23-25 балів виставляються за вичерпну, змістовну, логічну та послідовну за викладом відповідь, що містить самостійні судження та демонструє здатність творчого розв'язання завдання.

18-22 бали виставляються за умови, що відповідь правильна, повна, змістовна, послідовна, але містить незначні помилки у викладі теоретичного матеріалу і практичного розв'язання проблеми, рівень самостійності суджень недостатній.

15-17 балів виставляються за умови, що відповідь неповна, схематична, є неточності і помилки в розкритті проблеми, рівень самостійності суджень недостатній.

14 балів і менше виставляється за умови відсутності вичерпаної відповіді на питання, наявності значної кількості неточностей і фактологічних помилок, що свідчить про поверховість знань аспіранта.

Виконане завдання має включати такі складники: обґрунтування актуальності, викладення змісту, висновки.

Максимальна кількість балів за виконану МКР становить 50.

Підсумковий (семестровий) контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання аспірантів на завершальному етапі вивчення дисципліни.

№ з/п	Форма підсумкового контролю	Види навчальної діяльності аспіранта	Максимальна кількість балів
1.	Передбачений підсумковий контроль – залік	1. Аудиторна та самостійна навчальна робота аспіранта 2. Модульна контрольна робота (МКР) 3. Залік	50 50

Семестровий контроль з навчальної дисципліни «Тенденції розвитку фразеологічної системи в германських мовах» проводиться у формі *заліку* за обсягом усього навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені навчальним планом і графіком навчального процесу.

Оцінювання на заліку здійснюється за національною шкалою, за 100-бальною шкалою і шкалою ЄКТС. На заліку екзаменатор виставляє семестровий рейтинговий бал, оцінку за залік (“зараховано / не зараховано”), кількість балів за 100-бальною шкалою й оцінку за шкалою ЄКТС.

Аспіранти, які мають семестровий рейтинговий бал з навчальної дисципліни 60 і вище, отримують оцінку “зараховано” і відповідну оцінку у шкалі ЄКТС без складання заліку. Аспіранти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 59 і нижче, складають залік.

Якщо аспірант на заліку отримав підсумкову оцінку з дисципліни за національною шкалою “не зараховано”, то, крім цієї оцінки, у відомості обліку успішності йому незалежно від набраного семестрового рейтингового балу виставляється оцінка FX за шкалою ЄКТС і 0 балів за 100-бальною шкалою.

Підсумковий рейтинговий бал	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	добре
75 – 81	C	
66 – 74	D	задовільно
60 – 65	E	
0 – 59	FX	незадовільно

На заліку у графі відомості обліку успішності “Відмітка про залік” викладач виставляє:

- оцінку за залік за національною шкалою (“зараховано”);
- кількість балів, що відповідає підсумковому рейтинговому балу аспіранта з навчальної дисципліни (кількість балів за 100-бальною шкалою);
- оцінку за шкалою ЄКТС (A, B, C, D, E).

В Індивідуальний навчальний план аспірант записує точну назву дисципліни (аббревіатури не допускаються), кількість годин і кредитів, підсумкову оцінку з дисципліни за національною шкалою, кількість балів за 100-бальною шкалою і оцінку за шкалою ЄКТС.

Політика курсу

Аспірант вважається допущеним до семестрового контролю, якщо він виконав усі види робіт, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

Незалежно від форми здобуття третього рівня вищої освіти (очної (денної і вечірньої) і заочної) аспіранти зобов'язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

У разі неможливості аспірантам вечірньої та заочної форми здобуття освіти відвідувати всі аудиторні заняття з об'єктивних причин, вони складають індивідуальний графік відвідувань (не менше 50%), а решту завдань виконують дистанційно. Аспіранти погоджують цей графік із викладачем і відділом науково-дослідної роботи. Графік повинен бути затверджений проректором з наукової роботи.

Якщо аспіранти денної форми здобуття вищої освіти через поважні причини (хвороба, надзвичайні сімейні обставини тощо) не можуть відвідувати

певну кількість аудиторних занять, вони мають їх відпрацювати. Процедуру та форми терміни відпрацювання аспірантами денної форми здобуття освіти пропущених занять із навчальної дисципліни визначає кафедра психології, педагогіки і фізичного виховання і доводить до відома аспірантів конкретні графіки відпрацювання пропущених занять з дисципліни і критерії оцінювання.

Під час роботи над письмовими роботами не допустимо порушення академічної доброчесності. Зокрема: ● використання в роботі чужих текстів чи окремих фрагментів без належного посилання на джерело, зі змінами окремих слів чи речень; ● використання перефразованих чужих ідей без посилання на їх авторів; ● видавання за власний текст купленого чи отриманого за нематеріальну винагороду чужого тексту чи його фрагменту; ● несамотійне виконання будь-яких навчальних завдань (якщо це не передбачено вимогами програми); ● фальсифікація результатів наукової чи навчальної роботи; ● посилання на джерела, які не використовувалися у роботі, ● залучення підставних осіб до списку авторів наукової чи навчальної роботи, участь таких осіб у поточній чи підсумковій оцінці знань.

Основні види відповідальності аспірантів за порушення академічної доброчесності: • повторне проходження оцінювання (контрольна робота, залік тощо); • повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; • відрахування із закладу освіти; • позбавлення академічної стипендії; • позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.

Рекомендована література

Основна:

1. Баран Я.А. Фразеологія у системі мови. – Івано-Франківськ: Лілея -НВ, 1997. – 176 с.
2. Баранов А. Н., Добровольский Д.О. Постулаты когнитивной семантики // Известия АН. Серия литературы и языка. – 1997. – Том. 56. – № 1. – С. 11-21.
3. Кубрякова Е.С. Обеспечение речевой деятельности и проблема внутреннего лексикона // Человеческий фактор в языке: Язык и порождение речи / Отв. ред. Е.С. Кубрякова. – М.: Наука, 1991. – С. 82-140.
4. Панфилов В.З. Взаимоотношения языка и мышления. – М.: Наука, 1971. – 232 с.
5. Телия В.З. Метафоризация и её роль в создании языковой картины мира // Роль человеческого фактора в языке. Язык и картина мира. – М.: Наука, 1988. – С. 173-204.
6. Dobrowol'skij D., Piirainen E. Symbole in Sprache und Kultur: Studien zur Phraseologie aus kultursemantischer Perspektive. – Bochum: Universitätsverlag Dr. N. Brockmeyer, 1997. – 485 S.
7. Dobrowol'skij D. Prototypentheoretische Ansätze bei der Beschreibung der Idiomatik // Nominationsforschung im Deutschen. – Frankfurt am Main, Berlin, Bern, N.-Y., Paris, Wien: Peter Lang. – 1997. – S. 157-165.
8. Dornseiff F. Der deutsche Wortschatz nach Sachgruppen. – Berlin, N.-Y.: Walter de Greyter, 1970. –223 S.

Додаткова:

1. Алефіренко М.Ф. Теоретичні питання фразеології. – Харків: Вища шк., 1987. – 135с.
2. Авксентьев Л.Г. Сучасна українська мова. Фразеологія. – Харків: Вища шк., 1983. – 137 с.
3. Ашукин Н.С., Ашукина М.Г. Крылатые слова. Литературные цитаты. Образные выражения. –М.: Художественная литература, 1987.
4. Батюк Н.О. Фразеологічний словник. – К.: Радянська школа, 1966.
5. Бойко В.М. Структурно-семантичні особливості фразеологічних одиниць з анімалістичним компонентом // Література та культура Полісся. – Ніжин, 2007. – Вип. 36. – С. 5.
6. Булашев Г.О. Український народ у своїх легендах, релігійних поглядах та віруваннях: Космогонічні українські народні погляди та вірування. – К, 1993. – 515 с.
7. Гак В.Г. Грамматика и тип словаря // Слово в грамматике и словаре. – М., 1984. – С. 42-50.
8. Душенко К.В. Большая книга афоризмов. – М.: Эксмо, 2003.
9. Коваль А. Слово про слово. – К.: Радянська школа, 1986.
10. Коваль А. Спочатку було Слово: Крилаті вислови біблійного походження в українській мові. – К.: Либідь, 2001.

11. Мокиенко В.М. В глубь поговорки. – М.: Просвещение, 1975.
12. Скрипник Л.Г. Фразеологія української мови. – К.: Наукова думка, 1973.
13. словесных комплексов современного немецкого языка // Лингвистические проблемы текста. – М.: МГПИИЯ им. М.Тореза. – 1983. – С. 135-141.
14. Туранский И.И. Семантическая категория интенсивности в английском языке. – М.: Высш. школа, 1990. – 173 с.
15. Ужченко В.Д. Народження і життя фразеологізму. – К.: Радянська школа, 1988.
16. Ульманн С. Семантические универсалии: Пер. с англ. // Новое в лингвистике. Вып. V. – М.: Просвещение, 1970. – С. 250-299.
17. Фразеологічний словник української мови: У 2-х томах. – К.: Наукова думка, 1999.
18. Ханкевич О. Мудрость древних. – Минск: Завигар, 1997.
19. Чернышева И.И. Немецкая фразеология и принципы ее научной систематизации // Немецко-русский фразеологический словарь. – М.: Русский язык, 1975. – С. 651- 656.
20. Чернышева И.И. Фразообразование как особая область вторичной номинации // Вопросы словообразования и фразообразования: Сб. научн. трудов МГПИИЯ им. М.Тореза.- М.: МГПИИЯ им. М.Тореза. – 1980. – Вып. 164. – С. 179-187.
21. Sperber H. Über den Affekt als Ursache der Bedeutungsveränderung. – Halle: Niemeyer Verlag, 1914. – 106 S.
22. Trier J. Der deutsche Wortschatz im Sinnbezirk des Verstandes. – Die Geschichte eines sprachlichen Feldes. – Heidelberg: Karl Winters Universitäts-Buchhandlung, 1931. – 347 S.